

SEE MORE JESUS · WANTTOSEEMORE.COM

Bibiria Yugaga Atĩa Ũhoru wa Ũmenyo? — Kũmĩtũũra Muoyo-inĩ · Maandĩko ma KJV marĩ na Nambari cia Strong's

GŨTŨŪRIA ŪRIA ŪRETWO · KUGERERA NA NGAI — GWACAMBARA, GŨTHIĨ, GŨTHEKA, KŪRIKIA
Ũmenyo — Ūrutani wa Mũthingi wa Kũmũrite

KIAMBĪRĪRIA

Ũmenyo ndũciarĩtwo thĩinĩ wa mũndũ; no nginya wonwo. Na kuona kũu nĩ mũthiĩ. Kaana gatithiiga na mũthenya ũmwe: mbere nĩgũ

ITHIRANGI ITATU CIA MAKĪRIA MONERO ŪRŪ:

1. Ũmenyo wonekaga kũ, na mũndũ ambagĩrĩria kũgĩa nagueo atĩa?
2. Mũndũ agĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa na ũmenyo aarĩkia kũwĩgwaĩra, na nĩ atĩa ũmenyo ũcio ũigĩragwo na thiĩ wa o mũthenya?
3. Mbaara iyo ĩrĩathiraga atĩa — ũmenyo ũgũtuĩka atĩa hĩndĩ ĩrĩa gũthiraga, na nĩ kiugo kĩrĩkũ gĩtũũraga tene na tene?

CIUGO CIA KIRIIKI

“**Ũmenyi**” — **G1108 gnos̄is** — gũkũũrana (ũndũ wa gwĩka); ũmenyo, ũmenyi
kũra thĩinĩ wa wega wa Ngai, na thĩinĩ wa ũmenyo wa Mwathani witũ

“**menya**” — **G1097 gin̄osko** — kũmenya; kũmenyerera, kũigua, kũtaũkĩrwo
nĩ ũyũ muoyo wa tene na tene, atĩ mamenye we

“**Ũmenyi**” — **G1922 ep̄ign̄osis** — Ũmenyo mũiganu, kũmenya biũ
mũiyũrĩtwo ũmenyo wa wendi wake

“**menya**” — **G1921 ep̄ign̄osko** — kũmenya biũ, kuona ma, kwĩtikĩra
riu-ũ nĩngũmenya o ta ũrĩa o na nĩ menyekete

“**wĩruta**” — **G4704 sp̄oudazo** — nĩ kũrutanĩria, kwĩgeria, gwĩta wĩra
wĩrute nĩguo wĩonanie ũrĩ mwĩtikĩrĩku harĩ Ngai

“**Kūgayania wega**” — **G3718 orthotomeo** — gūtinia wega, gūtema mūhari mūrūngĩrĩru

Kūgayania wega kiugo kĩa ma

“**menya**” — **G1492 eido** — kuona, kūmenya, kūmenya

Nĩnjũũĩ ũrĩa nĩtĩkĩtie

(Meciria makwa nĩ mwene — ta rora ũrĩa kiugo gĩkĩ gĩakĩtwo. gnosis (G1108, ũmenyo) yumaga kuuma ginosko (G1097, kūmenya), na Strong oigaga ginosko nĩ kūmenya biũ — nĩ kūmenyerera, kūbata na kūtaũkĩrwo. Na gnosis nĩ irĩ na mūrata warĩo mūnene thĩnĩ wa Maandĩko: epignosis (G1922, ũmenyo), kuuma epiginosko (G1921, kūmenya biũ) — Strong oĩtaga ũguo nĩ kūmenya, gūkinyanĩrwo biũ, na gwĩtĩkĩrwo. Kĩrĩa kĩa mbere nĩ kūmenya; kĩa keerĩ nĩ kūmenya gwĩkĩtwo biũ. Rora tũtaũra tũu tũthĩ na mbere ya wĩrutani ũyũ: nĩtũkũragia thĩnĩ wa gnosis, nĩtũiyũragio na epignosis — na mũthia-inĩ, nĩngamenya o ta ũrĩa nĩ mwene ndĩ ũmenyekete.)

CIUGO CIA KIHEBERI

“**Ũmenyi**” — **H1847 daath** — ũmenyo; ũũgĩ, ũhoru wa gũtaũkĩrwo, kūmenya

Gwĩtigĩra Jehova nĩkĩo kĩambĩrĩria kĩa ũmenyo

“**menya**” — **H3045 yada** — kūmenya; kūmenya na kuona; kūmenyerana, kwĩtĩkĩra

Hĩndĩ iyo nĩ tũkaamenya, tũngĩthĩ na mbere kūmenya Jehova

“**ũmenyo**” — **H998 biynah** — ũtaũku, ũmenyo, ũũgĩ

Ambĩrĩria mũgambo waku nĩ ũndũ wa ũgĩ wa gũtaũkĩra maũndũ.

“**thengerera**” — **H7291 radaph** — thengeria, ingatana na, teng’eria

Kūrũmĩrĩra nĩguo kūmenya JEHOVA

“**Gwĩgĩĩra**” — **H6845 tsaphan** — hitha, ĩgĩa, hitha ma na hitha

Andũ oogĩ mahandaga ũmenyo

“**hinya**” — **H3581 koach** — Hinya, ũhoti, ũrĩrĩ

mũndũ mūrĩ na ũmenyo eongagerera hinya

“**gitina**” — **H8104 shamar** — menyerera, kūrangĩra, kūgitĩra, kūiga wega

Mĩromo ya mũthĩnjĩri-Ngai yagĩrĩrwo nĩgũkũũrania ũmenyo

“**Mūtũmwo**” — **H4397 malak** — mūtũmwo, mūraika, ũjumbe

Nĩwe mūtũmwo wa Jehova wa mbũtũ

“**Ũmenyi**” — **H1844 deah** — Ũmenyi

thĩ ĩgaakorwo ĩiyũrĩte ũmenyo wa Jehova

“**Īrutwo**” — **H3928 limmud** — Kūrutwo, kwĩruta, mūrutwo

arĩa ciana ciaku ciothe irĩrutagwo nĩ JEHOVA

(Mecirie makwa ma guo — daath (H1847, ũmenyo) yumaga kuuma yada (H3045, kūmenya) — na deah (H1844, ũmenyo) nĩ ihaĩnyanĩrĩre muno nakuo, ciothe igĩkoima mūrĩ ũcio ũmwe — na Strong oigaga atĩ yada na ma nĩ kūmenya nĩ ũndũ wa KWONA — nĩ kūmenyerana, ta na mūrata wa gūkinyanĩra. Ũmenyo wa Ngai thĩnĩ wa Kĩrĩkanĩro gĩa Tene ti wĩruti wa kũraya; nĩ ũmenyani wa gūkinyanĩra. Na rora wega gĩtũmi kĩrĩa gĩtũmĩ kiugo gĩkĩ kĩrũgamĩte harĩa kĩrũgamĩte: nĩ ũndũ wa ũũgĩ nyũmba nĩyakwo, na nĩ ũndũ wa ũmenyo mweka nĩ mĩako yo, na nĩ ũndũ wa ŨMENYO tũnyũmba nĩtwĩyũragio na indo ciothe cia goro na cia kwendeka. Ũũgĩ nĩguo waka nyũmba; daath nĩguo ũiyũragia tũnyũmba. Ũmenyo nĩ mũthiithũ ũrĩa ũtwaragwo na thĩnĩ.)

I. GUTHECEMA — ŨNDĨRA WA KWĪONERA

(Meciiria makwa ma mwena wa ngoro — mũthĩre o wothe wambagĩrĩria na kũrĩa kũrĩ thĩ, na ũguo noguo ũmenyo. Gūtĩrĩ mũndũ ũciarwo aĩ kūmenya Ngai; no nginya AMŪCARIE. Na wone kũrĩa ibuku rĩgwetaga atĩ ũcaria ũcio wambagĩrĩria: nĩ wĩtigĩro wa Jehova. Kaana kaũragia nĩ ũndũ karĩ na wendia naguo, na Jehova nĩaiguaga gũkaya kwa ũmenyo — daath (H1847, ũmenyo) — o ta ũrĩa ithe na mwene aiguaga gũkaya kwa mwana wake. Kaya, caria, tuĩria: kũranĩro nĩ kĩa ũrĩa ũcaragia, na mũheani nĩ Ngai.)

A. Thimo 1:7 Kĩambĩrĩria kĩa ũmenyo nĩ gwĩtigĩra Jehova, no arĩa akĩĩgu nĩ mathũire ũũgĩ na ũtaaro.

[H1847 daath ■] [H7225 reshith ■] [H3374 yirah ■]

GWĪTIGĪRA JEHOVA = KĪAMBĪRĪRIA GĪA ŪMENYO.

B. Thimo 2:3 na ūngĭgaakayūrūrūka na ūhooe gūkūūrana maūndū, na wītane wanīrīire ūheo ūtaūku [H998 biynah ■] [H7121 qara ■]

NA ŪNGĪGAAKAYŪRŪRŪKA NA ŪHOOE GŪKŪŪRANA MAŪNDŪ + NA WĪTANE WANĪRĪIRE ŪHEO ŪTAŪKU.

C. Thimo 2:4 na ūngĭkawetha ta betha, na ūūcarie ta kĭgĩina kĭhithe-rī [H2664 chaphas ■] [H1245 baqash ■]

UNGĪAMĪITHA TA BETHA + ŪŪCARIE TA KĪGĨINA KĪHITHE.

D. Thimo 2:5 hĩndĩ ĩyo nĩŭgataūkĩrwo nĩ ūhoru wa gwītigĩra Jehova, na ūgĩe na ūmenyo wa Ngai. [H1847 daath ■] [H4672 matsa ■]

HĨNDĨ ĨYO NĨŪGATAŪKĪRWO NĨ ŪHORU WA GWĪTIGĪRA JEHOVA + NA ŪGĪE NA ŪMENYO WA NGAI.

(Meciiria makwa ma guo mwene — ririkana mūhaūnana wa gūkarama: kaya, ambararia mūgambo waku, caria, thigaana — THEE nĩguo wone. Na wone rūririkano rūrĩa rūrĩ thĩnĩ wa Maandĩko B: kiugo kīrĩa kīrĩ ho nĩ biynah (H998, ūmenyo). Kaya ya ūmenyi na kaya ya ūmenyo nĩ kaya ĩmwe. Mūndū ūrĩa ūcaragia ūmenyo o ta ūrĩa andū macaragia betha, nĩakona ūtonga mūnene gūkĩra betha: ūmenyo wa NGAI.)

E. Thimo 2:6 Nĩgūkorwo Jehova aheanaga ūūgĩ, na kanua gake koimaga ūmenyo na ūtaūku. [H1847 daath ■] [H5414 nathan ■]

NĨGŪKORWO JEHOVA AHEANAGA ŪŪGĨ + NA KANUA GAKE KOIMAGA ŪMENYO NA ŪTAŪKU.

F. Jakubu 1:5 Na rīrĩ, mūndū wanyu angĩkorwo aagĩte ūūgĩ-rī, nĩahooe Ngai, ūrĩa ūheaga andū othe na ūtaana, na atarĩ na ūūru ngoro, nake nĩekūheo ūūgĩ ūcio. [G1325 didomi ■] [G154 aiteo ■]

ARETIE MŪNDU ŪCIO ANDAGIRIRIE KUHOYA NGAI, ŪRĪA ŪHEANAGA KŪRĪ ANDŪ OTHE NA WATHĪ + AKAHEO.

(Meciria makwa kũmbe — iga Suleimani na Jakubu hakuhi: Jehova nĩwe ūheanaga ūūgĩ, kwoiga ūmwe; hooya kūrĩ Ngai, ūrĩa ūheanaga andū othe na ūtaana, kwoiga ūrĩa ūngĩ. Ūgĩoneka ūcio ti ūgĩuri. Kanua gake nĩko kuumaga ūmenyo; mūcaria no mūnyiitani wĩ na moko mahingĩre.)

G. Thimo 18:15 Ngoro ya mūndū mūkūūrani maūndū nĩgĩagĩra ūmenyo; matū ma arĩa oogĩ nĩmaūcaragĩrĩa. [H1847 daath ■] [H7069 qanah ■]

NGORO YA MŪNDŪ MŪKŪŪRANI MAŪNDŪ NĨGĪAGĪRA ŪMENYO + MATŪ MA ARĪA OOGĨ NĨMAŪCARAGĪRĪA.

H. Thaburi 94:10 Ūcio ūrūithagia ndūrĩrī-rī, ndangĩherithania? O ūcio ūrutaga andū-rī, ndarĩ ūmenyo? [H1847 daath ■] [H3925 lamad ■]

O ŪCIO ŪRUTAGA ANDŪ-RĪ, NДАРĪ ŪMENYO?

I. Thaburi 25:9 Atongoragia andū arĩa menyiihagia na njĩra ĩrĩa yagĩrīire, na akamarutaga njĩra yake. [H3925 lamad ■] [H6035 anav ■]

ATONGORAGIA ANDŪ ARĪA MENYIIHAGIA NA NJĪRA ĪRĪA YAGĪRĪIRE + NA AKAMARUTAGA NJĪRA YAKE.

J. Hosea 6:3 Nītūmenyei Jehova, na tūkĩrĩrĩrie kūmūmenya. Ti-itherũ o ta ūrĩa riũa rĩrathaga-rī, noguo o nake akooneka; agooka kūrĩ ithuĩ ta mbura ya hĩndĩ ya heho, kana ta mbura ya gūkūria irio ĩrĩa yuraga thĩ.” [H7291 radaph ■] [H3045 yada ■]

RIRIA TŪGATHOMA + TŪKĪRŪMĪRĪA KŪMENYA JEHOVA.

(Meciiria makwa nĩ mwene — gūkū nĩ mūthiūrūrūko wa mbere wa mwana: nĩ arūmagĩrĩa. radaph (H7291, kūrūmĩrĩa) nĩ kiugo kĩa Strong kĩa kũingatana na kĩndū na hinya mūno. Kaana kaamenyaga ithe wako na njĩra ya kūmūrūmĩrĩa thĩnĩ wa nyūmba yothe. Kūmenya Jehova nĩ ta ūguo: gūtiheagwo mūthenya ūmwe, no nĩ kũheagwo ūrĩa ūrūmagĩrĩa.)

K. Johana 7:17 Mūndū o wothē angĩenda gwĩka wendi wa Ngai, ūcio nĩarĩĩmenyaga kana ūrutani wakwa uumaga kūrĩ Ngai, kana njaragia ūhoru wakwa mwene. [G1322 didache ■] [G1097 ginosko ■]

ANGĪKĪRA MŪNDU O NA ŪRĪKĪA EKA WENDI WAKE → NĪAKAMENYA ŪNDŪ WA ŪRUTANI ŪCIO.

L. Mathayo 11:29 Oyai icooki rĩakwa mwĩgĩrĩre na mwĩrute na nĩ, nĩgūkorwo ndĩ mūhooreri na mwĩnyiihia ngoro-inĩ, nacio ngoro cianyu nĩkūhurūkio. [G2147 heurisko ■] [G3129 manthano ■]

OYAI ICOKO RĪAKWA + MWĪRUTE KUUME NDĪ → MŪGACOKA MŪONE ŪHURUKO WA MĪOYO YANYU.

(Meciiria makwa mwene — gūkūrūhĩrĩa kūrĩa kũthiraga nĩ harĩ Mūndū. Mwathani ndoigaga, wĩrute kuuma ibuku-inĩ rĩakwa riiki; oigaga, wĩrute kuuma harĩ NĪ. Na gwĩka nĩ kuo gūkinyagĩra mbere ya kūmenya — mūndū o wothē angĩenda

gwika wendi wake, niakamenya ūhoro wa ūrutani ūcio — o ta ūrĩa kaana gathiiaga mbere ya gũtaũkĩrwo nĩ gũthĩ. Na rĩu ūkĩmuona-rĩ, ūkĩra ūthĩ.)

II. GŪTHĨ — ŪGĨKA ATĨA NA KĪO RĪRĪA ŪRĪ NAKĪO

(Mecoya makwa ma mwanya — kaana nĩ karũgamĩte na magũrũ; rĩu nĩ gwika ūrĩa gũkũigwo. Ūmenyo ūrĩa ūgunĩtwo no nginya ūigwo, na ūmenyo ūrĩa ūigĩtwo no nginya ūtũũrwo nao muoyo-inĩ. Ta ūrore mawĩra meerĩ ma ihinda rĩrĩ thĩnĩ wa aira: ŪKŪRIA, na ŪIGA. Na ta ūrore mũkaana ūrĩa ūigĩtwo gatagatĩ: ūmenyo ūrĩa ūrũgamĩtio wiki nĩtũmaga mũndũ eĩkĩrĩre; ūmenyo ūrĩa ūrũgamĩtio na wendo nĩwakaga mũndũ, na mũrũ wa nyina hamwe nake.)

A. 2 Petero 3:18 No rĩrĩ, thĩnĩ na mbere gũkũra thĩnĩ wa wega na ūmenyo wa Mwathani na Mũhonokia witũ Jesũ Kristũ. Nake arotũura arĩ na riiri rĩu na nginya tene! Amenĩ. **[G1108 gnosis ■]**

[G837 auxano ■]

KŪRA WĪKĪRE + NA ŪMENYO WA MWATHANI NA MŪHONOKANIRIA WITŪ JESU KRISTO.

B. 2 Petero 1:5 Na nĩ ūndũ wa gĩtũmi kũ kĩũmbe, kĩĩrutanĩriei mũno nĩguo muonganĩrĩrie wĩtĩkio wanyu na wagĩrĩru; nagueo wagĩrĩru mũwonganĩrĩrie na ūmenyo; **[G1108 gnosis ■]** **[G4710 spoude ■]** **GWĪKA MAKĪRIA MA KWĪRUTANIRIA + ONGERERA WĪTĪKIO WAKU WĪRA WA ŪTHINGU + NA WĪRA WA ŪTHINGU ŪMENYO.**

C. Thimo 10:14 Andũ oogĩ meigagĩra ūmenyo, no kanua ga kĩrimũ keĩtagĩria mwanangĩko.

[H1847 daath ■] **[H6845 tsaphan ■]**

ANDŪ OOGĨ MEIGAGĨRA ŪMENYO.

(Mecabu makwa hihu — tsaphan (H6845, kwĩgĩa) nĩ kiugo kĩa Strong gĩa kũhitha kĩgĩna. Nĩ kiugo kũ kĩa thaburi, kiugo gĩa nĩhithĩte thĩnĩ wa ngoro yakwa. Mũndũ mũũgĩ eigagĩra ūmenyo handũ mũici angĩkorwo ndangĩkinya: thĩnĩ wake mwene. Ngoro nĩyo ithandũkũ rĩa kĩgĩna kũ.)

D. Thimo 15:14 Ngoro ĩrĩ na gũkũũrana maũndũ nĩĩmaathaga ūmenyo, no kanua ka mũndũ mũkĩĩgu kehũũnagia na ūrimũ. **[H1847 daath ■]** **[H1245 bagash ■]** **[H3820 leb ■]**

NGORO ĨRĪ NA GŪKŪŪRANA MAŪNDŪ NĪĨMAATHAGA ŪMENYO.

E. Akolosai 1:9 Nĩ ūndũ wa ūguo-rĩ, kuuma mũthenya ūrĩa twaiguire ūhoro ūcio wanyu, tũtirĩ twatigithĩria kũmũhoera, tũgĩthaitaga Ngai amũiyũrie ūmenyo wa wendi wake, na amũheage ūũgĩ na ūtaũku wotha maũndũ-inĩ mothe ma kĩĩroho. **[G1922 epignosis ■]** **[G4137 pleroo ■]**

IYURITIO NA ŪMENYO WA WENDI WAKE + NA ŪŪGĨ WOTHE NA ŪTAUKĪRWI WA ROHO.

F. Akolosai 1:10 Na tũhooyaga ūguo nĩguo mũhote gũtũũra mũtũũrĩre ūringaine na ūrĩa Mwathani endaga na mũmũkenagie maũndũ-inĩ mothe: mũciarage maciaro mawĩra-inĩ mothe mega marĩa mũrutaga, na mũkũrage thĩnĩ wa ūmenyi wa kũmenyana na Ngai **[G1922 epignosis ■]**

[G837 auxano ■] **[G4043 peripateo ■]**

THĪ NA MŪTARARIKO WAGĪRĪRE MWATHANI NGURU ĨRĪA YOTHE ĨKENIRIA + ŪGĪTHĨ NA MBERE KŪMENYA NGAI.

(Meciiria makwa ma na kĩrĩa — rora tũririkano, na ūmenye kiugo kĩrĩa kĩnene. Thĩnĩ wa Petero rĩarĩ gnosis (G1108, ūmenyo), kũmenya kũu. Haha nĩ epignosis (G1922, ūmenyo), kĩrĩa Strong oigaga nĩ kũmenyithania, kũmenya biũ, na kwĩtĩkĩra — ūmenyo ūrĩa ūtuĩkĩte mũiganĩru. Na rora ūrĩa ūkũraga na ūkaiganĩra: thĩ na mĩthĩre yagĩrĩre, ciara maciaro, na ūkũrania nĩ ūũkaga o ūgĩthĩ. Ūmenyo ndũigagwo gĩtĩ-inĩ; ūigagwo njĩra-inĩ.)

G. Afilipi 1:9 Na ūrĩa hooyaga nĩ atĩrĩ: atĩ wendani wanyu ūingĩhe mũno makĩria, mũkĩongagĩrĩrwo ūmenyo na ūkuũku wotha **[G1922 epignosis ■]** **[G4052 perisseuo ■]**

NĪGŪTUMA WENDANI WANYU WONGERERE, ŪKĪRAGA ŪKĪINGĨHA + NA ŪMENYO NA ŪBATANI WOTHE.

H. 1 Akorinitho 8:1 Na rĩrĩ, ūhoro wa irio iria ikoragwo irutũirwo mĩhianano-rĩ, nĩtũũ atĩ ithuothe tũrĩ na ūmenyo ūhoro-inĩ ūcio. Ūmenyo nĩtũmaga mũndũ etũũgĩrie, no wendo nĩ gwaka wakaga.

[G3618 oikodomeo ■] **[G1108 gnosis ■]**

ŪMENYO NĪTŪMAGA MŪNDŪ ETŪŪGĪRIE + WENDO NĪ GWAKA WAKAGA.

(Mĩario yakwa mwene — haha nĩho harĩ ha mũkaanio wa kũrigiicania guothe. Ūmenyo wĩ wiki nĩtũmbũhagia, o ta ūrĩa rũhuho rũiyũragia mondo ya rũũa; wendo nĩwakaga, o ta ūrĩa mũndũ wakaga nyũmba. Nake Paũlũ nĩahooyaga atĩ WENDO ūkũriage makĩria na makĩria thĩnĩ wa ūmenyo — wendo ūkuuĩte ūmenyo, ūmenyo ūrĩ thĩnĩ wa wendo. Thĩ na cieri, kana gũthĩ nĩgũkoinamaga.)

I. Thimo 3:6 mũmenyithagie mĩthĩire yaku yothe, na nĩarĩrũngaga njĩra ciaku. **[H3474 yashar ■]**
[H3045 yada ■]

MŪMENYITHAGIE MĨTHĨIRE YAKU YOTHE + NA NĪARĨRŪNGAGA NJĨRA CIAKU.

(Meciiria makwa mwene — ũhũthĩri wa ũmenyo wa gũtwara mūtũire ũrĩ haha rĩngĩ rĩmwe. Acknowledge nĩ yada (H3045, kũmenya): MENYA we njĩra-inĩ ciaku ciothe — mũgũnda-inĩ, nyũmba-inĩ, kĩhingo-inĩ — na nĩegũthondeka njĩra ĩrũngarĩrie mbere yaku.)

J. Thaburi 119:66 Nduta gũkũũrana maũndũ wega o na kũmamenya, nĩgũkorwo nĩnjĩtĩkĩtie maathani maku. **[H1847 daath ■]** **[H3925 lamad ■]**

NDUTA GŪKŪŪRANA MAŪNDŪ WEGA O NA KŪMAMENYA + NĪGŪKORWO NĪNJĪTĪKĪTIE MAATHANI MAKU.

K. Hosea 4:6 Andũ akwa maniinagwo nĩ ũndũ wa kwaga ũmenyo. “Tondũ nĩmũregete ũmenyo, o na nĩ nĩndĩmũregete mũtuĩke athĩnjĩri-Ngai akwa; tondũ nĩmũtiganĩirie watho wa Ngai wanyu, o na nĩ nĩngatiganĩria ciana cianyu. **[H1847 daath ■]** **[H1820 damah ■]**

ANDŪ AKWA MANIINAGWO NĪ ŨNDŪ WA KWAGA ŪMENYO.

L. Thimo 24:5 Mũndũ mũũgĩ arĩ ũhoti mũnene, na mũndũ ũrĩ ũmenyo nĩakĩragĩrĩria kũgĩa na hinya; **[H3581 koach ■]** **[H1847 daath ■]**

NA MŪNDŪ ŪRĨ ŪMENYO NĪAKĪRAGĪRĪRIA KŪGĨA NA HINYA.

(Meciiria makwa mwene — igua mĩena yeerĩ, na ũthĩĩ gatagatĩ-inĩ kao. Harĩa ũmenyo waikĩtio, andũ nĩmathiragio; harĩa ũmenyo wĩtĩkĩtio, mũndũ nĩegĩaga na hinya — koach (H3581, hinya). Kũmenyerera ũmenyo ti ũndũ mũnini: nĩ muoyo kũrĩ andũ na hinya kũrĩ mũndũ. Na hinya ũcio nĩũheanĩtwo nĩ ũndũ wa gĩtũmi kĩna. Nĩ kũrĩ mbaara ya gũteng'erio.)

III. GUTHII NA MBIO CIA HORORO — RĪKĪRA TAO TA MŪTHŪNGŪ WA MBŪTŪ YA NGAI

(Meciiria makwa ma kĩmũndũ — rĩu tembera nĩyagarũrũka ĩgatuĩka mbio, na mbio ikagarũrũka ĩgatuĩka mbaara. Ta wone ũrĩa mbaara ĩyo ĩrũagĩrĩrwo nĩ ũira ũyũ: kĩndũ o gĩothe kĩnene kĩgeetũũgĩria gĩkarũgamĩrĩra gũũkĩrĩra ŪMENYO wa Ngai — ihoohe rĩa mbaara haha nĩ ũmenyo wega. Nĩ ũndũ ũcio mũndũ wa Ngai oyaga rũhiũ rwa Roho, akaiga ũmenyo mũromo-inĩ wake, na akahe macokio make na kwĩnyihia na gĩtũ. Mũthigari nĩoimagia kĩrĩa aigĩte akiigithĩte.)

A. 2 Akorinitho 10:4 Matharaita marĩa tũrũaga namo ti ma thĩ ĩno, no nĩ marĩa marĩ na hinya wa Ngai wa kũmomora ciĩgitĩro cia hinya. **[G4752 strateia ■]** **[G3696 hoplon ■]**

MATHARAITA MARĨA TŪRŪAGA NAMO TI MA THĨ ĨNO + NO NĪ MARĨA MARĨ NA HINYA WA NGAI WA KŪMOMORA CIĪGITĪRO CIA HINYA.

B. 2 Akorinitho 10:5 Nĩtũmomoraga ngarari, na ũndũ o wotho wa mwĩtũũgĩrio wa ngoro ũrĩa ũngĩgĩrĩrĩria ũhoru wa kũmenya Ngai, na tũgataha meciiria o mothe nĩguo matuĩke mĩgwate ya gwathĩkagĩra Kristũ. **[G3540 noema ■]** **[G1108 gnosis ■]**

GŪKŪMAGARIRIA MECIRIRIA + O ŨNDŪ WOTE MŪRAIHU ŪRIA WĪYAMBAGARĪRIA GŪKĪRA ŪMENYO WA NGAI + NA GŪTAHA MECIRIRIA MOTHE MATUĨKE MĪKĪRWA.

C. 2 Akorinitho 4:6 Tondũ Ngai ũrĩa woigire, “Ūtheri nĩware nduma-inĩ,” nĩwe watũmire ũtheri wake ware ngoro-inĩ ciitũ nĩguo tũheo ũtheri wa kũmenyithagia andũ riiri wa Ngai ũcio wonekaga ũthiũ-inĩ wa Kristũ. **[G1108 gnosis ■]** **[G5457 phos ■]**

ŪTHERU WA ŪMENYO WA RIRIA RIA NGAI + ŪSOSO-INĨ WA JESU KRISTO.

(Meciiria makwa mwene — mũthigari akuuaga ũtheri, ti rũhiũ rwa njora riiki. Ngai ũrĩa wathanire ũtheri ũkĩnũka kuma nduma-inĩ kĩambĩrĩria-inĩ, nĩwe wĩrĩte ũtheri NGOO-INĨ CIITŪ; naguo ũtheri ũrĩa aheanaga nĩ ũtheri wa ũmenyo wa riiri wake, ũthiũ-inĩ wa Jesũ Kristũ. Mũndũ ũrĩa onete ũthiũ ũcio arĩ na kĩndũ gĩa kũguetera arĩa maikaraga nduma-inĩ.)

D. Aefeso 6:17 Ningĩ ĩkĩrai ngũbia ya kĩgera ya ũhonokio, na mwĩohe rũhiũ rwa njora rwa Roho, naruo nĩruo kiugo kĩa Ngai. **[G4487 rhema ■]** **[G3162 machaira ■]**

NINGĪ ĨKĪRAI NGŪBIA YA KĪGERA YA ŪHONOKIO + NA MWĪOHE RŪHIŪ RWA NJORA RWA ROHO, NARUO NĪRUO KIUGO KĪA NGAI.

E. Malaki 2:7 “Tondũ mĩromo ya mũthĩnjĩri-Ngai yagĩrĩrwo nĩgũtũũria ũũgĩ, nao andũ magĩrĩrwo nĩgũcaria ũrutani kuuma kanua gake tondũ nĩwe mũtũmwo wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

[H4397 malak ■] **[H1847 daath ■]** **[H8104 shamar ■]**

MÍROMO YA MŪTHINJĪRI-NGAI SHOULD-IGA ŪMENYO + WE NĪ MŪJŪĪRI WA JEHOVA MWENE-MBARĪ. MÍROMO YA MŪTHĪNJĪRI-NGAI YAGĪRĪRWO NĪGŪTŪŪRIA ŪMENYO + NĪWE MŪTŪMWO WA JEHOVA MWENE-MBAARA.

(Meciiria makwa mwene — shamar (H8104, kŭmenyerera) nĩ kiugo kĩa mŭrangĩri: kŭrangĩra, ta ūrĩa mŭndũ ūrangagĩra itũũra inene. Ūmenyo nĩ wagĩrĩrwo nĩkũigwo MÍROMO-INĪ o hamwe na ngoro-inĩ — wagĩrĩrwo nĩkũigwo wĩhaarĩrie, wagĩrĩrwo nĩgŭtũũra ūrĩ wa ma, wagĩrĩrwo nĩkũigwo nĩ ūndũ wa arĩa mokaga gŭcaria watho kuuma kanua-inĩ gake. Na ta rora ūrĩa mŭmenyereri ūcio eetagwo: malak (H4397, mŭtŭmwo). Mŭndũ ūrĩa ūmenyagĩrĩra ūmenyo nĩ mŭndũ mŭtũme.)

F. Thimo 15:2 Rŭrĩmĩ rwa mŭndũ ūrĩa mŭũgĩ rŭgaathagĩrĩria ūmenyo, no kanua ka mŭndũ mŭkĩigu gathothokaga ūrimũ. **[H1847 daath ■] [H3956 lashon ■]**
RŪRĪMĪ RWA MŪNDŪ ŪRĪA MŪŪGĪ RŪGAATHAGĪRĪRIA ŪMENYO.

G. 1 Petero 3:15 No ngoro-inĩ cianyu-rĩ, mwĩyamŭrĩrei Kristũ atuĩke Mwathani. Ikaragai mwĩhaarĩrie hĩndĩ ciothe gŭcookeria mŭndũ wotho ūrĩa ūngĩmũũria gĩtũmi gĩa kĩĩrĩgĩrĩro kĩrĩa mŭrĩ nakĩo. No ikagai ūguo mŭrĩ na ūhooreri na gĩtĩio **[G1680 elpis ■] [G627 apologia ■]**
IKARA WĨHAARĪRIE HĨNDĪ CIOTHE GŪCOKERIA MŪNDU O WATHE + NA WATHĪIFU NA GWĪTĪGĪRA.

H. 2 Timotheo 2:15 Geria mŭno wĩonanagie harĩ Ngai wĩ mwĩtĩkĩrĩku, na wĩ mŭrutu-wĩra ūtarĩ ūndũ ūngĩmũconora, na ūrutanage ūhoru ūrĩa wa ma ūrŭngĩrĩrie. **[G3718 orthotomeo ■]**
[G4704 spoudazo ■]

GERIA MŪNO WĨONANAGIE HARĪ NGAI WĨ MWĪTĪKĪRĪKU + NA ŪRUTANAGE ŪHORU ŪRĪA WA MA ŪRŪNGĪRĪRIE.

(Mecoya makwa mwene — merutani ma mŭthigari nĩ wĩrutu. spoudazo (G4704, wĩrutu) nĩ Strong's kuuga kŭnyita na kŭyo, kŭhiũha; na orthotomeo (G3718, gŭtinia na ūkinyanĩru) nĩ gŭtema mŭhari ūrĩ mŭkinyanĩru. Mŭrutwo agatema mŭhari mŭkinyanĩru, kana aconoke nĩ wĩra wake. Kĩnyitia kiugo na ūkinyanĩru, na ndŭgũkorwo na mŭthithu mbere ya Ngai kana andũ arĩa angĩ.)

I. Danieli 11:32 Nĩakaheenereria na ndeto cia waara andũ arĩa mathũkĩtie kĩrĩkanĩro kĩu gĩtheru, no andũ arĩa mooĩ Ngai wao nĩmakeĩkĩra hinya na maregane nake magwatĩirie. **[H2388 chazaq ■]**
[H3045 yada ■]
NO ANDŪ ARĪA MOOĨ NGAI WAO NĪMAKEĨKĪRA HINYA NA MAREGANE NAKE MAGWATĪIRIE.

J. 2 Timotheo 2:24 Nayo ndungata ya Ngai ndĩagĩrĩrwo nĩ gŭtuĩka ya ngũĩ; handũ ha ūguo, yagĩrĩrwo nĩgŭtuĩka ya gŭtuga mŭndũ o wotho, na ĩrĩ mŭndũ wĩ na ūhoti wa kŭrutana, na ĩrĩ mŭndũ mŭkĩrĩrĩria. **[G1317 didaktikos ■] [G1401 doulos ■]**
NAYO NDUNGATA YA NGAI NDĪAGĪRĪRWO NĪ GŪTUĨKA YA NGŪĨ; HANDŪ HA ŪGUO + YAGĪRĪRWO NĪGŪTUĨKA YA GŪTUGA MŪNDŪ O WOTHE, NA ĨRĪ MŪNDŪ WĨ NA ŪHOTI WA KŪRUTANA, NA ĨRĪ MŪNDŪ MŪKĪRĪRĪRIA.

K. 2 Timotheo 2:25 Ningĩ arutage arĩa mamũkararagia ahooreire, arĩ na mwĩhoko atĩ Ngai no atũme merire, nĩguo mamenye ūhoru wa ma **[G1922 epignosis ■] [G4236 praotes ■]**
NINGĪ ARUTAGE ARĪA MAMŪKARARAGIA AHOOREIRE → NĪGUO MAMENYE ŪHORU WA MA.

(Meciiria makwa mwene — ririkana mŭtũũrĩre wa mŭthigari. Indo ciake cia mbaara nĩ ĩrĩ hinya, no ndakararanagia; nĩ mŭhooreri, na arutanaga na ūhooreri. Na ta rora tagi ĩno: kŭmenya-inĩ nĩ epignosis (G1922, ūmenyo), ūmenyo mŭkinyanĩru — na NGAI nĩwe ūheanaga guo. No tũhote gũtharia kĩndũ kĩrĩa kĩoyanĩrie, no tũtingĩthingũra ngoro. Ndungata nĩ ĩrutanaga; Mwathani nĩwe ūheanaga ūmenyo.)

L. 1 Akorinitho 9:26 Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, nĩ ndihanyũkaga ta mŭndũ ūtooĩ gĩtũmi gĩa kũhanyũka; na ndirũaga ta mŭndũ ūgũikia ngundi ciake o ūguo tũhũ. **[G4438 pukteuo ■] [G5143 trecho ■]**
NĪ ŪNDŪ ŪCIO RIRA, TIGA WĪKĪRE NGORO + NĪ ŪNDŪ ŪCIO RUA, TIGA TA ŪRĪA ŪRAHŪRA RĪERA.

(Meciiria makwa mo nyĩtanĩru — haha mŭtengeri na mŭthigari-a-ita marũgamaga handũ hamwe, naguo ūmenyo nĩguo ūmatigithanagia na kĩrimũ. Paŭlũ atengeraga TIGĪTIRĪ TA ATIRĪ NA ūma — nĩoĩ njĩra na mŭthia. Ndarũagĩrĩra rĩera — nĩoĩ thũ na kĩndũ gĩa kũrũa nakĩo. Mŭndũ ūrĩa ūũĩ nĩ ūrĩa etĩkĩtie atengeraga njĩra ĩrĩa aĩ. Mũhaka wa kũrĩkĩrĩria ūrĩ mbere yaku.)

IV. MŪTHIA WA MBARA — ŪMENYO, NA KIUGO, GĪATŪRAGA TENE NA TENE

(Meciria makwa mwene — indŭrũrano yotho ĩrĩ na mŭthia, na mŭthia ūyũ ti rũthingo; nĩ ūthiũ. Ta rora ūrĩa aira moigaga atĩ nĩ kũ kĩoheretwo mũico wa mũhaka: thĩ ĩyũrĩte ūmenyo wa Jehova, o mŭndũ akĩmũmenya kuuma ūrĩa mŭnini nginya

ũrĩa mũnene, na kĩrĩa gĩtarĩ kīgima gĩgatuĩka kīgima — ũthiũ na ũthiũ, tũkĩmenyeka o ta ũrĩa tũmenyete. Na rungu rwa maũndũ mothe macio, harũgamĩte kiugo kĩa gĩeranĩre ũguo, kĩa gĩgũtũũra tene na tene.)

A. Isaia 11:9 Gũtikageranwo ngero kana kũniinanwo, kũu kĩa-inĩ gĩakwa gĩtheru, nĩgũkorwo thĩ nĩĩkaiyũrwo nĩ ũmenyo wa Jehova, o ta ũrĩa maaĩ maiyũrite iria-inĩ. **[H1844 deah ■] [H4390 male ■] THĨ ĨGAAYŪRA ŪMENYO WA JEHOVA.**

B. Habakuku 2:14 Nĩgũkorwo thĩ nĩĩkaiyũrwo nĩ ũmenyo wa riiri wa Jehova, o ta ũrĩa maaĩ maiyũrite iria-inĩ. **[H3519 kabod ■] [H3045 yada ■] [H4390 male ■]**

NĨGŪKORWO THĨ NĨIKAIYŪRWO NĨ ŪMENYO WA RIIRI WA JEHOVA.

(Meciria makwa nĩ mwene — anabii eerĩ, rūrigi rūmwe, na kiugo kĩa kũrite. Isaia oigire deah (H1844, ũmenyo) — ũmenyo wa JEHOVA; Habakuku oigire kũmenya — yada (H3045, kũmenya) — wa RIRIA rĩa JEHOVA. Na riria rĩu rĩonagwo kũ? Mũtũmwo nĩatwĩrite kabere: ũtheri wa ũmenyo wa riria rĩa Ngai, ũthiũ-inĩ wa Jesũ Kristũ. Thĩ ĩgũiyũrwo nĩ kĩa mũthigari ekuo arĩ nakĩo ngoro-inĩ yake rĩu.)

C. Jeremia 31:34 Gũtigacooka gũkorwo na mũndũ ũkũruta ũrĩa ũngĩ, kana mũndũ arute mũrũ wa ithe, amwĩre atĩrĩ, ‘Menyana na Jehova,’ tondũ andũ othe nĩmagakorwo maamenyete, kuuma ũrĩa mũnini mũno wao nginya ũrĩa mũnene,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “Nĩgũkorwo nĩngamarekera waganu wao, na ndigacooka kũririkana mehia mao.” **[H5545 salach ■] [H3045 yada ■]**

MAGUTA MOTHE MANJUAGE, KUUMA MŪNINI WAO NGINYA MŪNENE WAO + NIINGOOHERA WAGA WAO WA MERU.

D. 1 Akorinitho 13:9 Nĩgũkorwo tũmenyaga maũndũ o gĩcunjĩ, na tũrathaga maũndũ o gĩcunjĩ **[G3313 meros ■] [G1097 ginosko ■]**

NĨGŪKORWO TŪMENYAGA MAŪNDŪ O GĪCUNJĪ + NA TŪRATHAGA MAŪNDŪ O GĪCUNJĪ.

E. 1 Akorinitho 13:10 no hĩndĩ ĩrĩa ũndũ ũrĩa mũkinyanĩru ũgooka-rĩ, ũndũ ũrĩa ũtarĩ mũkinyanĩru nĩũgaathira. **[G5046 teleios ■]**

NO HĨNDĨ ĨRĨA ŪNDŪ ŪRĨA MŪKINYANĨRU ŪGOOKA-RĨ → ŪNDŪ ŪRĨA ŪTARĨ MŪKINYANĨRU NĨŪGAATHIRA.

F. 1 Akorinitho 13:12 Rĩu tuonaga maũndũ na mairia, ta kuona na gĩcicio; no hĩndĩ ĩyo tũkoonaga ta andũ makĩonana ũthiũ kwa ũthiũ. Rĩu njũũĩ maũndũ o gĩcunjĩ; hĩndĩ ĩyo nĩngamenya maũndũ wega, o ta ũrĩa nĩ njũũĩ wega. **[G1921 epiginosko ■] [G1097 ginosko ■]**

RĨU TUONAGA MAŪNDŪ NA MAIRIA, TA KUONA NA GĪCICIO; NO HĨNDĨ ĨYO TŪKOONAGA TA ANDŪ MAKĪONANA ŪTHIŪ KWA ŪTHIŪ + HĨNDĨ ĨYO NĨNGAMENYA MAŪNDŪ WEGA, O TA ŪRĨA NĨ NJŪŪŪ WEGA.

(Mecoke mĩoroto yakwa — rora ciũhoru icio igĩrĩ handũ hamwe, na ũigue mũthia wa mbaara. Rĩu nĩnjũũĩ nĩ ginosko (G1097, kũmenya); rĩrĩa ngaamenya nĩ epiginosko (G1921, kũmenya biũ) — ũkinyanĩru ũrĩa twarĩ na kũiyũrwo naguo njĩra yothe. Ūmenyo wa icunjĩ ndũrorũo hĩndĩ ĩrĩa mũthia ũkina; ICUNJĪ nĩrĩo rĩrathira nĩ ũndũ wothĩ nĩ mũkinyu. Gĩcicicini nĩgĩcuurũrio, na ũthiũ ũkuoneka.)

G. 2 Timotheo 1:12 Ũhoru ũcio nĩguo ũtũmĩte nyamarĩke ũguo. No ndiconokaga, tondũ ũrĩa nĩ njĩtĩkĩtie nĩndĩmũũĩ, na ndĩ na ma atĩ arĩ na ũhoti wa kũgitĩra kĩa ndĩmwĩhokeire o nginya rĩrĩa mũthenya ũcio ũgaakinya. **[G4100 pisteuo ■] [G1492 eido ■]**

TONDŪ ŪRĨA NĨ NJĪTĪKĪTIE NĨNDĪMŪŪĪ + NA NDĪ NA MA ATĪ ARĨ NA ŪHOTI WA KŪGITĪRA KĨRĨA NDĪMWĨHOKEIRE O NGINYA RĨRĨA MŪTHENYA ŪCIO ŪGAAKINYA.

(Meciiria makwa ma mwene — kiugo gĩa kũmenya haha nĩ eido (G1492, kũmenya), kĩa Strong's oigaga atĩ na ma nĩ kuona. Mũthi-ro-inĩ wa kĩhĩrĩa gĩa, kũmenya kwa Paũlũ nĩ kuona: nĩnjũ NŪŪ — ti o kĩndũ, ĩndĩ NŪŪ. Mũthia wa ũmenyo ti ũhoru ũrĩa ũnyĩtĩte na guoko; nĩ Mũndũ ũrĩa uonaga.)

H. Johana 17:3 Na rĩu ũyũ nĩguo muoyo wa tene na tene: Atĩ makũmenye, o Wee Ngai ũrĩa wa ma, na mamenye Jesũ Kristũ, ũrĩa ũtũmĩte. **[G1097 ginosko ■] [G2222 zoe ■]**

UGU NĨ MUOYO WA TENE NA TENE → ATĪ MAMENYE WEWE MŪRUNGU ŪRIA WA MA WIKI, NA JESU KRISTO.

I. Akolosai 2:3 ũrĩa thĩnĩ wake kũhithĩtwo mĩthiithũ yothe ya ũũgĩ na ũmenyo. **[G1108 gnosis ■] [G614 apokruphos ■]**

ŪRĨA THĨNĨ WAKE KŪHITHĪTWO MĪTHIITHŪ YOTHE YA ŪŪGĪ NA ŪMENYO.

(Meciiria makwa nĩ mwene — ririkana ũrĩa wa gũthĩ na ndũrũrũ: mũcarie ta betha, mũcarie ta igĩna hitwo. Gũkũ mũthi-ro-inĩ igĩna nĩrĩo rĩoneke, na ũmenye HA: nĩ thiini wake WE. Igĩna ciothe cia ũũgĩ na ũmenyo, ihithĩtwo thiini wa

Kristũ. Ũcio ũgũcaria ndaacaragia kĩndũ kĩmwe tu; aacaragia Mũndũ kuuma o kĩambĩrĩria, na thiini wake gũtirĩ ũndũ ũkuo ũrehanagia.)

J. Isaia 40:8 Nyeki nĩhoohaga namo mahũa magaitĩka, no kiugo kĩa Ngai witũ gĩtũũraga nginya tene.”
[H6965 qum ■] [H1697 dabar ■]

NYEKI NĨHOOHAGA NAMO MAHŨA MAGAITĨKA + NO KIUGO KĨA NGAI WITŨ GĨTŨŨRAGA NGINYA TENE.

K. Thaburi 119:160 Ciugo ciaku ciothe nĩ cia ma; mawatho maku mothe nĩ ma ũthingu na nĩ ma gũtũũra tene na tene. [H571 emeth ■] [H1697 dabar ■]

RIRIA RĨAKU NĨ RA MA KĨAMBĨRĨRIA-INI + RĨTŨŨRAGA TENE NA TENE.

L. Mathayo 24:35 Igũrũ na thĩ nĩgathira, no ciugo ciakwa itigathira. [G3056 logos ■]
[G3928 parerchomai ■]

IGŨRŨ NA THĨ NĨGATHIRA + NO CIUGO CIAKWA ITIGATHIRA.

(Mawoni makwa mwene — mwĩrĩ wa mũndũ nĩ nyeki, na rĩrĩrĩ nĩrũthiraga; o na igũrũ na thĩ nĩgũgũthira ikuura; no ciugo ciake itigathira. Ũndũ o wotho ũrutĩte ũkonĩ we kuuma ibuku-inĩ rĩrĩ nĩtũũraga, tondũ ibuku rĩo nĩrĩtũũraga. Mũndũ ũrĩa ũteng’eraga ũmenyo wa Ngai nĩ ũndũ ũteng’eraga ũrĩa ũtũũraga tene na tene — na nĩakamenya o ta ũrĩa o nake amenyekete.)

KANUA GA IRĨ

Jeremia 9:24 no rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũkwĩgaatha, nĩegaathe nĩ ũndũ wa ũgoro ũyũ: atĩ we nĩataũkĩrwo na akamenya atĩ nĩ nĩ Jehovah, ũrĩa wĩkaga maũndũ ma ũtugi, na ngatuanĩra ciira kĩhooto na ngarũmia ũthingu gũkũ thĩ, nĩ ũndũ maũndũ macio nĩmo ngenagio nĩmo,” ũguo nĩguo Jehovah ekuuga.

[H3045 yada ■] [H1984 halal ■]

UCU ŨRENDA KWĨRAHA NA AGĨIRAHE NA ŨNDŨ ŨYŨ + ATĨ NĨAGŨNDUAGA NA AKĨ MENYAGA NDĨ. ŨRĨA ŨNGĨIRAHA NĨERAHE NA ŨNDŨ ŨYŨ + ATĨ NĨOĨ NA AKĨMENYA NĨ.

Afilipi 3:8 Makĩria ma ũguo-rĩ, maũndũ mothe ndĩmatuaga nĩ ma tũhũ ndamagerekania na ũmenyo ũrĩa ũkĩrĩte maũndũ mothe ũrĩa uumanĩte na kũmenya Kristũ Jesũ Mwathani wakwa. Nĩ ũndũ wake-rĩ, nĩ ndoorirwo nĩ indo ciothe, na nĩ ngĩcitua o ta mahuti ma gũteo, nĩgeetha ndĩgĩre na Kristũ

[G1108 gnosis ■] [G5242 huperecho ■]

NĨNDĪTARĪTE MAŨNDŨ MOTHE TA ŨKĨA + NĨ ŨNDŨ WA ŨNENE WA ŨMENYO WA KRISTO JESŨ MWATHANI WAKWA.

1 Johana 5:20 Ningĩ nĩtũũ atĩ Mũrũ wa Ngai nĩokĩte na nĩatũheete ũtaũku, nĩgeetha tũmũmenye ũrĩa arĩ we ũgoro wa ma. Na ithuĩ tũrĩ thĩnĩ wake ũcio ũrĩa arĩ we ũgoro wa ma, tũrĩ thĩnĩ wa Mũrũwe Jesũ Kristũ. We nĩwe Ngai ũrĩa wa ma, na nowe muoyo wa tene na tene. [G1097 ginosko ■]

[G1271 dianoia ■] [G1492 eido ■]

MWANA WA NGAI NĨOKĪTE + NĨATŨHEETE ŨMENYO, ATĨ TŨMENYE ŨRIA WA MA.

2 Akorinitho 13:1 Rĩrĩ nĩ riita rĩa gatatũ gũũka kwanyu. Ũgoro o wotho no nginya ũrũgamĩrĩrwo nĩ ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. [G3144 martus ■]

ŨHORO O WOTHE NO NGINYA ŨRŨGAMĨRĩRWO NĨ ŨIRA WA ANDŨ EERĩ KANA ATATŨ.

(Mĩario yakwa mwene — aira atatũ, na o ũmwe nĩekĩrĩte kũmenya WE igũrũ wa maũndũ mothe. Jeremia oigire, ũrĩa ũngĩiraha nĩ eerahe ũũ: atĩ nĩoĩ nĩ. Paũlũ atarĩte maũndũ mothe ta mũrigo wa kuoro nĩ ũndũ wa bata ũrĩa ũkĩrĩte wa kũmenya Kristũ. Johana oigire, Mũrũ nĩokĩte na aatũheete ũmenyo, nĩguo tũmenye ũrĩa wa ma. Riri, uumithio, na muoyo — na kanua ka aira eerĩ kana atatũ nĩho ũgoro ũrahaandwo wega: kũmenya WE nĩguo mũthiithũ.)

KĨIRURU NA ŨHINGĨRIRIA

Shadow Hosea 6:3 Nĩtũmenyei Jehovah, na tũkĩrĩrĩrie kũmũmenya. Ti-itherũ o ta ũrĩa riũa rĩrathaga-rĩ, noguo o nake akooneka; agooka kũrĩ ithuĩ ta mbura ya hĩndĩ ya heho, kana ta mbura ya gũkũria irio ĩrĩa yuraga thĩ.” [H3045 yada ■]

THĨ NA MBERE KŨMENYA JEHOVA + ŨGUUKO WAKE NĨ MŨHAARĨRIE TA RŨCIINĩ.

Fulfillment Mathayo 11:27 “Ninengeretwo maundũ mothe nĩ Baba. Gũtirĩ mũndũ ũũ Mũriũ tiga Ithe, na gũtirĩ mũndũ ũũ Ithe tiga Mũriũ, na ariĩ Mũriũ, endaga kũguũrĩria. **[G601 apokalupto ■]**
[G1921 epiginosko ■]

GŪTIRĨ MŪNDŪ ŨŪ ITHE, TIGARĨA MWANA + NA ŪRĨA WOTHE MWANA ANGĪENDA KŪMUONANIA.

Fulfillment 2 Akorinitho 4:6 Tondũ Ngai ūrĩa woigire, “Ūtheri nĩware nduma-inĩ,” nĩwe watũmire ūtheri wake ware ngoro-inĩ ciitũ nĩguo tũheo ūtheri wa kũmenyithagia andũ riiri wa Ngai ūcio wonekaga ūthiũ-inĩ wa Kristũ. **[G1108 gnosis ■]**

NĪAARĨRĪMBĪKIRE MA NGOROIŊ CIITŪ + ŪTHERU WA ŪMENYO WA RIŪMBI RĪA NGAI ŪTHIŪRŪRĪRĪA ŪSO WA JESU KRĪSTO.

(Meciiria makwa nĩ mwene — Hosea oigire, thiĩ na mbere kũmenya JEHOVA, na ũũka wake nĩ mŭrũmu ta rūciinĩ. Rūciinĩ nĩrwokire. Gũtirĩ mũndũ ũũ Ithe witũ tiga na njĩra ya ũguũrio wa Mŭrũ wake; nake Ngai, ūrĩa waathanire ūtheri uume nduma-inĩ o kĩambĩrĩria-inĩ, nĩraire ngoro-inĩ ciitũ — na ūtheri ūcio nĩguo ūmenyo wa riri wake ŪTHIŪ-inĩ wa Jesu Kristo. Ūmenyo ũ

KŪHINGA

Isaia 54:13 Ciana ciaku ciothe nĩkarutagwo ūhoru nĩ Jehova, naguo thayũ wa ciana icio ciaku nĩũkaingĩha mũno. **[H3928 limmud ■]**

CIANA CIAKU CIOTHE NĪKARUTAGWO ŪHORU NĪ JEHOVA + NAGUO THAYŪ WA CIANA ICIO CIAKU NĪŪKAINGĨHA MŪNO.

Johana 6:45 Nĩ kwandĩkitwo maandĩko-inĩ ma Anabii atĩrĩ, ‘Nao othe makaarutwo ūhoru nĩ Ngai.’ Nake ūrĩa wotho ūthikagĩrĩria Baba na akeeruta ūhoru kuuma kŭrĩ we, nĩokaga kŭrĩ nĩ.

[G3129 manthano ■] [G1318 didaktos ■]

MAGOTHOMA MOTHE NĪ NGAI + MŪNDŪ O WOTHE ŪRĨA ANJIGUŪTE, NA AKĪRUTWO NĪ ITHE, NĪOKAGA HARĪ NIE.

(Meciiria makwa mwene — rĩu ngwĩcookanĩrĩria njĩra yotho nginya mŭciĩ. Mbere nĩ gŭkambaria: gwĩtigĩra Jehova nĩ kĩambĩrĩria; kayagĩrĩra, thigatha, caria ta betha, na Jehova nĩariĩheanaga — kanua gake nĩ kuumaga ūmenyo

KĪGERANIO GĨA GWĪMENYERIA

1. Thimo 1:7 — Kĩambĩrĩria kĩa ūmenyo nĩ:

- a) kĩaambĩrĩria kĩa ūmenyo
- b) kĩaambĩrĩria kĩa ũũgĩ
- c) mataaro ma andũ akĩĩgu

2. Thimo 2:4-5 — Na ũngĩkawetha ta betha, na ũũcarie ta kĩgĩĩna kĩhithe-rĩ, hĩndĩ ĩyo nĩũgataũkĩrwo nĩ ūhoru wa gwĩtigĩra Jehova, na:

- a) kuona ũhurũko wa ngoro yaku
- b) gŭcacia ūmenyo wa Ngai
- c) kuona ūmenyo wa JEHOVA

3. Hosea 6:3 — Hĩndĩ ĩyo nĩtũkũmenya, tũngĩ:

- a) tũthiĩ na mbere kũmenya Jehova
- b) mŭcarĩrĩrie ta betha
- c) gwĩka wendi wake

4. Johana 7:17 — Mũndũ o wotho angĩenda gwĩka wendi wa Ngai, ūcio:

- a) kuona ūmenyo wa Ngai
- b) gŭkũra thiĩnĩ wa wega
- c) nĩarĩĩmenyaga ūrutani

5. 2 Korinto 10:5 — Nĩtũmomoraga ngarari, na ũndũ o wotho wa mwĩtũũgĩrio wa ngoro ūrĩa ũngĩgirĩrĩria:

- a) ũigua wa Kristo

- b) ũhoro wa kũmenya Ngai
- c) ũhoro ũrĩa wa ma

6. Malaki 2:7 — Mĩromo ya mũthĩnjĩri-Ngai yagĩrĩrwo nĩgũtũũria ũũgĩ, nao andũ magĩrĩrwo nĩgũcarĩa ũrutani kuuma kanua gake tondũ nĩwe:

- a) mũruti wa wĩra ũtabataire gũconoka
- b) ndungata ya Mwathani
- c) mũtũmwo wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe

7. 1 Akorinto 13:12 — Rĩu tuonaga maũndũ na mairia, ta kuona na gĩcicio; no hĩndĩ iyo tũkoonaga ta andũ makĩonana ũthiũ kwa ũthiũ: rĩu njũũĩ maũndũ o gĩcunjĩ; no hĩndĩ iyo:

- a) hĩndĩ iyo nĩngamenya maũndũ wega, o ta ũrĩa nĩ njũũĩ wega
- b) kĩrĩa kĩrĩ nusu nĩgĩgathira
- c) nĩtũgaakoragwo tũkĩratha ũhoro na icunjĩ

MAJIBŪ MAGIRĨRANU: 1-a, 2-b, 3-a, 4-c, 5-b, 6-c, 7-a

ŪŪ NDŪRANIRI ŪYŪ WAGAWANYIKA

KĨIRURU KĨREHAGA ŪTHERI ATĨA: MĨROMO YA MŪTHĨNJĨRI-NGAI YAGĨRĨRWO NĨ KŪIGA ŪMENYO, NĨGŪKORWO NĨWE MŪTŪMWO WA JEHOVA MWENE-HINYA-WOTHE (MALAKI 2:7) — IGĨRĨRIA WĨRA ŪCIO HAKUHĨ NA ŪTHĨNJĨRI-NGAI WA ŪTHAMAKI ŪRĨA WONANAGIA NGAATHO CIA ŪRĨA WAMWĪTIRE KUUMA NDUMA-INĨ MŪTOONYE ŪTHERI-INĨ WAKE WA MAGEGANIA (1 PETERO 2:9), ŪHAARĨRIE WĪRUTA ŪGUO WAGUO.

ŪRĨA KĨRĨKANĪRO KĪERŪ GĪTAŪRAGA ŪHORU ŪYŪ: MATIGACOOKA KŪRUTANA O MŪNDŪ NA MŪRATA WAKE, AKĪMWĪRA ATĪRĪ, MENYA JEHOVA: NĨGŪKORWO OTHE NĨMAKAAMENYA (JEREMIA 31:34) — NA KĨRĨKANĪRO KĪERŪ NĨKĪOIGA O ŪGUO CIUGO O TA ŪRĨA CIANDĪKĪTWO: NĨNGEEKA MAWATHO MAKWA THIINI WA MECIIRIA MAO, NAO OTHE NĨMAKAAMENYA, KUUMA ŪRĨA MŪNINI NGINYA ŪRĨA MŪNENE (AHIBIRANIA 8:10-11). ŪRĨA MŪNABII EERANĪIRE, KĨRĨKANĪRO NĨKĪO GĪGĪKĪHINGITHIA.

→ ŪRĨA CIUGO CIARĪ BATA: RĨU NĨNJŪŪĨ NĨ GINOSKO (G1097, KŪMENYA); NĨGUO THUTHA ŪCIO NĨNGŪMENYA WEGA NĨ EPIGINOSKO (G1921, KŪMENYA BIŪ) — HANDŪ HAMWE, CIUGO IGĪRĪ (1 CORINTHIANS 13:12); NA KŪMENYA MA (2 TIMOTHY 2:25) NA ŪMENYO WA WENDI WAKE (COLOSSIANS 1:9) IKUUĪTE KIUGO KĪU KĪMWE KĪA KŪMENYA BIŪ — TA RORA KIUGO KĨRĨA KĨRĪ HANDŪ HARĪKŪ, NA NĪKĪ.

ŪRĨA ĪGĪKINYA NGINYA TENE NA TENE: ŪYŪ NĨGUO MUOYO WA TENE NA TENE, ATĪ MAMENYE WEE (JOHANA 17:3) — NA THĪ ĪGAAKORWO ĪYŪRĪTE ŪMENYO WA JEHOVA (ISAIA 11:9); ŪMENYO ŪRĨA WAMBĪRĪRIE NA GŪTHĪ NA NGARĪ NĪŪTŪŪRAGA O NA THUTHA WA IGŪRŪ NA THĪ ITHIRA, NĨGŪKORWO CIUGO CIAKE ITIKAHĪTŪKA (MATHAYO 24:35).

ŪHORU WA GŪTHĪ NA MWENA: MŪTĪ WA ŪMENYO WA WEGA NA ŪŪRU WĪRŪGAMĪTE KĪHINGO-INĨ KĪA MBERE KĪA IBUKU (KĪAMBĪRĪRIA 2:9,17) — ŪMENYO ŪRĨA WETĪKĪRĪTWO ŪKĪREGANA NA KIUGO NĨGUO WAREHIRE GĪKUŪ; ŪMENYO WA NGAI ŪRĨA WAHEANĪTWO THĪINĪ WA KRISTŪ NĨ MUOYO WA TENE NA TENE (JOHANA 17:3) — THUTHURIA ŪHORU ŪCIO WEGA.

ŪGUŪRIO ŪNGĪHOTOKA: KŪMENYA KŪINGĪHAGIA MŪNDŪ, NO WENDANI NĨGUO WAKAGA (1 AKORINTO 8:1), NA PAŪLŪ AKAHOOYA ATĪ WENDO ŪINGĪHE MAKĪRIA NA MAKĪRIA THĪ NA ŪMENYO (AFILIPI 1:9) — ŪMENYO ŪRĨA ŪTARĪ NA WENDANI NĪŪTŪŪGAGĪRĪRIA MŪNDŪ; ŪMENYO ŪRĪ THĪINĪ WA WENDANI NĨGUO WAKAGA NYŪMBA. KĪNDŪ KĨRĨA GĪKUŪAGĪRĪRA NĨ WENDANI; NA INDO CIA GORO NĨ ŪMENYO.

SOURCES & CREDITS

Scripture: Kikuyu Bible (CC BY-SA 4.0) — a redistributable edition, looked up exactly and never machine-translated.

Alternate chapter/verse numbering reconciled with STEP Bible TVTMS (CC BY 4.0).

Strong's numbering & original-language data: OpenScriptures Hebrew Bible (CC BY 4.0); STEP Bible.org — TAHOT/TAGNT/TBESH/TBESG (CC BY 4.0); Robinson-Pierpont Byzantine Majority Text (Public Domain); Strong's dictionary, 1890 (Public Domain).

Typography: Google Noto fonts (SIL Open Font License 1.1).

© SEE MORE JESUS · wanttoseemore.com — shared under Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0).